

KIUSUVABA KOOLIAASTAT!

Tänases lehes on kõige rohkem ruumi pühendatud kahele pikaajalisele õpiku-projektile. Esilehel on jutuks meie suurepärasest II ja III kooliastme eesti keele õppekirjandusest. Autorid Helin Puksand ja Reet Bobõlski saabusid meie juurde üle 10 aasta tagasi, kui kirjastus otsis Ilusa emakeele konkursi raames uusi autoreid. Nad alustasid 4. klassi õpikuga, mis pidi jääma nende ainsaks. Kuid et esimene vasikas ei läinud sugugi aia taha, jätkasid nad kirjandusest lahku löigatud eesti keele õppekirjandusega 5. ja 6. klassile. Loogilise jätkuna järgnes juba ka III kooliaste. Kirjastuse poolt on neid toetanud ja "kasvatatud" maailma parim eesti keele toimetaja Margit Ross, kellest on aastate jooksul omakorda saanud Reeda ja Helini kaasautor. Koolibri laseb autoritel nüüd veidi puhata ja jõudu koguda, uskudes et selle trio lagi kaasaegse eesti keele õppekirjanduse loomisel ei ole veel saavutatud.

Õppeaasta eel jäi meediast meelde uudis, et paljud lapsed ei ootagi kooli algust, vaid hoopis kardavad seda. See tegi väga nukraks. Koolibri mäletab oma kooliaega helgetes toonides. 1. septembrist on meele rõõmus elevus, sügislilled, taaskohtumine puhanud ja kasvanud klassikaaslastega, värvilõhnased klassiruumid ja uued põnevad õpikud. Ka keerulistest ainetest ja ülesannetest sai suure pusimisega jagu ja seda suurem oli rõõm tulemustest. Eks tuli ette ka riiduminekut kaaslasega või vastu-seisu õpetajaga, kuid ka need erimeelsused said lõpuks ikkagi rahuliku lahenduse. On hirmus kahju kuulda, kui mõne lapse jaoks on koolitükid ületamatult rasked ja kaasõpilaste või koguni õpetajate kiusab eluisu. Jah, kahjuks ei ole kooliaeg kõigile nii rõõmus ja põnev kui meie aabitsapere lastele. Samas saame me kõik mõne pisikesse teoga muuta kannataja elu helgemaks. Õpetajad väärrika ja sõbraliku suhtumise,

vanemad osavõtlikkuse, kaasõpilased sallivuse kasvatamisega. Püüame olla alanud õppeaastal kaaslaste suhtes tähelepanelikumad, märgata abivajajat ja pakkuda talle tuge. Nii saavutame selle, et tänased kooliminejad mõtleavad aastakümnete pärast esimese 1. septembri fotot silmitse-des kooliajast kui ühest parimast ajast oma elus.

TEIE KOOLIBRI

Pildil Tabasalu Ühisgümnaasiumi 1D klassi õpilased Sten Erik Tomson ja Robin Rocco Kõrran.

„PUNKT” PANEB TEISELE KOOLIASTMELE PUNKTI

Täpselt kaks nädalat tagasi, just õpikukursuste ajaks, tuli trükist uhiuus 6. klassi eesti keele õpik „Punkt”, mille ilmumisega võime rõõmsalt tõdeda, et Koolibril on kõigis II ja III kooliastme klassides olemas nüüdisaegsed ja huvitavad eesti keele õpikud. Trio Bobõlski-Puksand-Ross on koostööd teinud kümme aastat, mille vältel on valminud ühtekokku üheksa põhikooli õppekomplekti. Neist kuus vastavad praegu kehtivale riiklikule õppekavale ning on koolides kasutusel.

Kümme aastat on päris pikk aeg. Meile on see olnud aeg, millesse jääb rohkesti ühist loomingulist tööd, tublisti mõtlemist, nõupidamist ning asjakohast vaidlemistki. Kindlasti oleme kõik selle ajaga ise palju kasvanud ja muutunud, nii nagu on oluliselt muutunud ka õpilaste ja õpetajate nõudmised moodsale ja tänapäevasele õpikule. Usume, et nii mõneski mõttes on meie õpikud pakkunud uudseid ja julgeid, praegusesse aega sobivaid lahendusi. Meil on suur rõõm, et õpetajad on nii II kooliastme õpikud kui ka „Peegli” sarja väga hästi vastu võtnud, ning loodame, et selle õpivaraga on tõesti tore tööd teha nii õpilastel kui õpetajatel. Et oleme oma tegutsemisega õigel teel, kinnitas ka eelmise aasta lõpus 9. klassi õpikule „Peegel 3” osaks saanud kõrge tunnustus Euroopa õpikukonkursil BESA (Best European Schoolbook Awards).

Äsja ilmunud „Punkt” on ülesehituselt sarnane 5. klassi õpikuga „Koma”. Ka „Punkti” komplekt koosneb õpikust, kahest töövihikust ja kontrolltööde kogumikust. Õpikus on seitse suurt peatükki, millest igaüks koosneb omakorda viiest alapeatükist. Niisugune liigendus asetab õpiprotsessi ühtlasi ajaliselt raami: alapeatükke on kokku 35, niisama palju kui kooliaastas nädalaid.

Ortograafia ja grammatika kõrval on eraldi alapeatükid pühendatud tekstiloo-

mele ja sõnavarale. Lisaks oleme õppekava teemadele lähenenud veidi uuest vaatepunktist, näiteks on „Punkti” õpikus eraldi käsitletud suhtlusetiketti, eesmärgistatud kuulamist ja vaatamist, filmistsenaariumi ja teatriteksti. Veel on 6. klassis palju tähelepanu pööratud meediatekstidele ja sõnaraamatute kasutamisele, väga oluliseks peame teema aktuaalsuse tõttu ka eri allikate usaldusväärsusest kõnelevat peatükki. Kõik need teemad toetavad lisaks eesti keele ainekavas lahtikirjutatule ka õppekava üldisemaid ja laiemaid eesmärgi. Sarnaselt kõigi meie varasemategi õpikutega on „Punkti” tekstigalerii õige kirev. Tekste valides oleme silmas pidanud, et õpilasel kujuneks oskus mõista adekvaatselt eri žanri tekste ja valida lugemiseks sobiv strateegia. Kõige olulisem eesmärk on aga arendada õpilase võimet tajuda, missugust keelevarianti ühes või teises olukorras kasutatakse, missugune väljendusviis on kohane, missugune aga mitte.

Ka peatükkide ülesehitus ning neis kasutatavad vormielemendid on sarnased 5. klassi õpikuga: iga suur peatükk algab vahetiitliga; alapeatükkide alguses on soojendusharjutused, mis aitavad teemasse sisse elada; lehekülgede servadel on toodud meeldetuletuseks mõistesedelik; teks-

ti vahel on õpilasele nn nõuandedelid, mis jagavad praktilisi juhtnööre; alapeatükkide lõpus aga väike tagasisideplokk, mis annab õpilasele ja õpetajale tagasisidet, kas põhiline sai selgeks. Iga suure peatüki lõpetab publitsistlikus laadis „Mika veerg”: 6. klassi kolumnist on lastekirjanik Mika Keränen, kes arutleb mõnuses toonis ja heas eesti keeles selle peatüki laiemal teemal.

Materjali esitamisel on teksti kõrval väga tähtsad õpiku funktsionaalsed pildid, mis mõnel juhul aitavad häälestada, selgitada ja annavad lisainformatsiooni, mõnikord aga ärgitavad fantaasiat ning loovad meeleolu.

Kuigi „Punkt” peaks tunduma harjumuspärane ja tuttav kõigile, kes on töötanud „Komaga”, on tal siiski üsna oma nägu. Nii oleme isekeskis nimetanud „Punkti” mitte ainult eesti keele õpikuks, vaid ka kultuuriõpikuks. Nimelt on traditsiooniliste keeleõpiku teemade kõrval igas suures peatükis pööratud palju tähelepanu ühele kultuurivaldkonnale. Juttu on sportist, filmist, teatrist, muusikast, disainist, teadusest ja keelest laiemalt. Igas valdkonnas on esile tõstetud mõni noorema põlvkonna tegija, kes on noortele eeskujuks ning võiks neid oma tegemiste ja saavutus-

tega innustada. Portreeritavate seas on näiteks Eestis nii teatri- kui filmialal tuntud saanuks Vallo Kirs ja Tiit Sukk, noored sportlased Anett Kontaveit ja lumelaudur Mark Duubas, noor andekas muusik Maksim Štsura, Eesti seni noorim doktorikraadiga teadlane Margus Niitsoo.

Nüüd, kui üks etapp on punkti saanud, on paras aeg tänada neid oma ala asjatundjaid, kes on aidanud meie õpikutele saada just selliseks, nagu nad on saanud. Suur-suur tänu kujundaja Endla Tootsile, kes on meie käsikirjadest õiged õpikud vorminud! Aitäh, kunstnik Liisa Kruusmägi, kelle nutikad ja mõtlemisainet pakkuvad pildid toetavad illustratiivse eesmärgi kõrval ka meie õpiku laiemaid eesmärgi! Aitäh, Argo Mund, kes Eesti Keele Instituudi keelekorraldajana meile kasulikke nõuandeid on jaganud ja meid ennastki harinud! Vahvad koostööpartnerid on olnud Nõmme Põhikooli õpilased, nemand saavad end uhkusega õpikustarideks pidada, sest nende fotodega on loodud 5. ja 6. klassi õpiku kujunduslik üldmulje. Esiletõstetud moodustavad vaid imepisikesed osa kõigist neist, kelle töö ühes õpikus kajastub. Aitäh suurematele ja väiksematele osalejatele!

Täname õpetajaid, kes on meile kümne aasta jooksul andnud inspireerivat, otse klassiruumist pärit tagasisidet. See on aidanud meil lisaks oma koolikogemustele teha õpikuid veelgi otstarbekamaks, köitvamaks ja õpilasesõbralikumaks. Ja kuigi punkt tähistab millegi lõppu, ei arva me, et „Punktiga” meie kolme koostöö lõpeb. Nii nagu tekstis järgneb punktile uue mõttega uus lause, usume, et pärast mõningast pausi on mõtted taas värsked ja oleme valmis uueks etapiks.

REET BOBÕLSKI, HELIN PUKSAND, MARGIT ROSS, autorid

